

Kirja-arvosteluja

Ekonomistit luonnontieteilijöiden kirjoissa

JUSSI LINNAMO

Professori, Espoo

Suomen tieteen historia 3. Luonnontieteet, lääketieteet ja tekniset tieteet. Päätoimittaja Päiviö Tommila. Toimitussihteeri *Allan Tiitta*. Werner Söderström Osakeyhtiö. Porvoo 2000. 695 s

Suomen tieteen historian 2. osassa käsiteltiin humanistiset ja yhteiskuntatieteet. Tällöin jäi jossakin määrin epäselväksi, mihin väliin mahduttavat sellaiset tieteet kuin tilastotiede, talousmaantiede sekä maatalouden ja metsätalouden liike- ja kansantaloudellinen tutkimus. Nyt ilmestynyt luonnontieteitä, lääketieteitä ja teknisiä tieteitä koskeva osa vastaa tähän kysymyksen. Osa on jopa hieman laajempi kuin edellinen osa. Sen ulkoasu on yhtä loisteliias ja moitteeton kuin edellisenkin osan.

Matemaattisille tieteille on annettu vajaa 60 sivua, kullekin luonnontieteistä (fysikaaliset tieteet, kemia, biologiset tieteet, molekyylibiologia, geologia ja maantiede) ovat kukin saaneet osakseen runsaasta 30 sivusta vajaaseen 70:een. Maatalous- ja elintarviketieteet tarvitsivat 77 sivua. Metsätieteet selvisivät 51 sivulla. Lääketie-

teitä varten oli varattu yli 100 sivua ja teknillisiä tieteitä varten 60.

Varsinaista tilastotiedettä on käsitelty vain vajaan sivun verran matemaattisten tieteiden osassa. Mainitsemisen arvoisina tieteenharjoittajina on pidetty *Leo Törnqvistiä*, *Seppo Mustosta* ja *Timo Teräsvirtaa*. Valinnassa ei sinänsä ole mitään vikaa, mutta tuskin kukaan lukija saa tekstistä selville, mitä he tutkivat tai julkaisivat. Matematiikkatieteiden osan kirjoittaja akateemikko *Olli Lehto* tuntee selvästi tilastotiedettä huomattavasti paremmin *Jarl Waldemar Lindebergin*, *Gustav Elfvingin*, *Esa Nummelinin* ja *Hannu Niemen* elämäntyön todennäköisyyslaskennan tutkijoina. Tilastotieteen taloudellisia sovelluksia ja niiden tutkimusta olisi siis voitu käsitellä näin ollen yhteiskuntatieteiden puolella enemmän kuin on tehty, jotta tasapainoiseen tieteen kuvaan olisi päästy. Nyt professori Leo Törnqvistin kansainvälisesti mitattava elämäntyö on jäänyt sekä yhteiskunta- että matematiikkatieteiden kohdalla vaille ansaitsemaansa kuvausta.

On hieman yllättävää, että ekonomistien ekonomistina tuntema *Auvo Kiiskinen* esitetään myös talousmaantieteilijänä. Samaa on sanotta-

va sosiaalipolitiikan professoreista *Heikki Wariksesta* ja *Olavi Riihisestä* sekä taloushistorian professorista *Sven-Erik Åströmista*. Heidät on esitelty myös yhteiskuntatieteiden osassa. Nyt he kaikki esiintyvät maantieteen historiassa.

Monia maatalouden taloustieteen edustajia on esitelty jo kansantaloustiedettä käsittelevässä osassa. Nyt *K.T. Jutila*, *K.U. Pihkala*, *R. Pihkala* ja *Nils Westermarck* esitellään uudelleen maataloustieteiden kohdalla ilman, että mitään uusia näkökohtia olisi tullut heidän tieteellisistä saavutuksistaan saatavaan kuvaan. Maatalouden kohdalla esitellään edelleen *Samuli Suomela* sekä ansiokkaita kysyntätutkimuksia tehneet *Markku Nevala*, *Jouko Sirén* ja *Matias Torvela*. Kukin neljästä viimeksimainitusta olisi voitu yhtä hyvin lukea Suomen kansantaloustieteenkin historiaan.

Metsätaloutta koskeva luku on hyvin biologispainotteinen. *Eino Saaren* suuret ansiot ja kansainvälinen tunnettavuus tuodaan selvästi esille. Sen sijaan monet Saaren metsätalouden kansantaloudellista linjaa edustaneet metsätuotteiden kysyntätutkijat jäävät molempien Suomen tieteen historioiden ulkopuolelle. On syytä ihmetellä, mihin ovat unohtuneet esimerkiksi *Seppo Ervasti*, *Vilho Holopainen* ja *Päiviö Riihinen* sekä metsätalouden liiketaloustieteen alalla isä *Walter* ja poika *Matti Keltikankaan* saavutukset.

Ympäristötieteen kysymyksiä käsitellään 3. osassa, mutta vain biologian kannalta. Tästä syystä Suomen korkeatasoinen ympäristötaloustiede ei ole päässyt miltään osalta Suomen tieteen historiaan, sehän laiminlyötiin kansantaloustieteenkin kohdalla.

Tieteen historia ei tietenkään voi olla tasa-
puolinen eikä sen *Hall of Fame'n* Suomen va-
linoista ole valitusoikeutta. On ilmeistä, että
samanarvoisilla ansioilla on erilainen todennä-
köisyys päästä tieteen historiaan eri tieteenaloil-
la. Vaikka tiede on yhtenäinen epätiedon vasta-
kohtana, niin tieteenalat ovat hajanaisia ja tiuk-
karajaisia. Eri tieteenalojen katvealueet ja poik-
kitieteelliset tutkimukset jäävät aina poikkeaa-
vaan asemaan. Maantiede sekä maa- ja metsä-
taloustieteet ovat tässä suhteessa selviä esi-
merkkejä. Suomalaisen metsätieteilijöiden
kansainvälinen tunnettavuus on kokonaan tois-
ta luokkaa kuin nyt kansantaloustieteen ja maa-
talouden taloustieteen hstorioissa esitetyillä har-
joittajilla.

Eriyistieteiden tarinat ovat luonnollisesti
erilaisia. Niiden kertomukset noudattelevat joka
tapauksessa lähes samankaltaista kaavaa. Ilah-
duttavan poikkeuksen tästä säännöstä muodos-
taa *Karl-Erik Michelsenin* kirjoitus teknisistä
tieteistä. Hän kertoo niistä yhteiskunnallisista
vuorovaikutuksista, jotka ilmenivät teknisille
tieteille ominaiseen luonnontieteiden ja insinöö-
ritaidon välisen yhdistelmän syntyminen ja yh-
teiskunnan rakennemuutoksen välille. Piirretty
kuva on uusi ja huikaiseva omaperäisyydes-
sään. Sen luki herpaantumattomalla mielenkiin-
nolla.

Vaikka tämän aikakauskirjan lukija ei bon-
gaisikaan ekonomisteja heille vieraisissa biotoo-
peissa, on Suomen tieteen historia 3 silti luke-
misen arvoinen.